prof. dr hab. Warcisław Kunc
dyscyplina artystyczna – dyrygentura
Akademia Muzyczna w Poznaniu

RECENZJA

Praca doktorska Pana Szymona Morusa w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplina dyrygentura, *Friedrich Wilhelm Markull – Symfonia nr 2 c-moll, op. 59. Współczesne prawykonanie historycznego utworu*, recenzja zlecona przez Radę Wydziału Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku. Pismo z dn. 16.11.2016 r.

I. Opinia dotycząca dokumentacji

Przedstawiona przez Kandydata dokumentacja została sporządzona prawidłowo, przejrzyście i z zachowaniem właściwego układu dokumentów.

Podstawowe dane o doktorancie

Pan Szymon Morus po ukończeniu studiów w klasie skrzypiec dr. hab. Andrzeja Kacprzaka pogłębiał wiedzę muzyczną na Wydziale Dyrygentury Symfoniczno-Operowej Akademii Muzycznej w Gdańsku w klasie prof. Wojciecha Rajskiego. Stypendysta Prezesa Rady Ministrów. Nominowany do nagrody Młody Twórca Kultury w 2012, 2014 oraz 2015 roku. Współdziała z instytucjami kulturalnymi Wybrzeża. Jako Prezes Pomorskiego Stowarzyszenia Musica Giovane prowadzi ożywioną działalność artystyczną na terenie województwa pomorskiego. Jest założycielem i dyrektorem artystycznym Orkiestry Kameralnej Progress. Jako dyrygent współpracuje z Polską Orkiestrą Radiową, Orkiestrą Teatru Wielkiego w Łodzi, Polską Filharmonią Kameralną, Polską Filharmonią Bałtycką, Filharmonią Podkarpacką, Filharmonią Koszalińską, Sinfoniettą Consonus oraz Operą Bałtycką. Współpracował w roli asystenta z takimi osobowościami jak: Jerzy Maksymiuk, Jacek Kaspszyk, Wojciech Rajski, Tadeusz Kozłowski czy Massimiliano Caldi.

Od roku 2015 blisko współpracuje z Operą Bałtycką w wyniku czego w lutym 2016 roku objął kierownictwo muzyczne nad premierą „Czarnej maski" Krzysztofa Pendereckiego z wielkim powodzeniem prezentując dzieło gdańskiej publiczności oraz debiutując na scenie Teatru Wielkiego Opery Narodowej w Warszawie.

W lipcu 2015 roku nakładem wydawnictwa Acte Prealable ukazała się debiutancka płyta Orkiestry Kameralnej Progress pod batutą Szymona Morusa z kompozycjami Elgara, Szostakowicza oraz Pendereckiego, wysoko oceniona przez krytykę muzyczną.

Od października 2013 r. związany z macierzystą uczelnią, gdzie prowadzi zajęcia na wydziale Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki. W sezonie artystycznym 2014/2015 pełnił funkcję

Dyrygenta-Rezydenta Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. Fryderyka Chopina w Gdańsku. Od stycznia 2016 roku pełni funkcję dyrygenta w Operze Bałtyckiej w Gdańsku.

Wymienione powyżej dokonania, a także dorobek przedstawiony w dokumentacji są zgodne z wymaganiami ustawy i pozwalają na rozpoczęcie oceny pracy doktorskiej.

II. Recenzja pracy doktorskiej

1.1. Recenzja dzieła artystycznego

Przedstawione do oceny nagranie utworu Symfonii nr 2 c-moll, op. 59 Friedricha Wilhelma Markulla na płycie DVD z udziałem Orkiestry Kameralnej Progress wykonane podczas 3. Uroczystego koncertu w 200. rocznicę urodzin Friedricha Wilhelma Markulla, **dnia 9.10.2016 r.** w Sali koncertowej AM w Gdańsku pod kierownictwem doktoranta jest zrealizowane pieczołowicie i na wysokim poziomie wykonawczym.

Nagranie z koncertu, gdzie zaprezentowano blisko 37 minut trwającą symfonię, pozwala w pełni ocenić przedstawione Dzieło Artystyczne. Umożliwia ocenę efektu artystycznego zarówno pod kątem oceny muzycznej, jak i techniczno-artystycznych umiejętności dyrygenckich Pana Szymona Morusa.

Tą część pracy doktorskiej należy uznać jako spełniającą wymogi przepisów.

1.2. Recenzja części opisowej

Analizując część opisową doktoratu należy postawić pytanie dotyczące założeń problemu artystycznego, który autor zamierza rozwiązać.

Prezentacja Symfonii nr 2 c-moll, op. 59 Friedricha Wilhelma Markulla, podczas ww. koncertu, jego nagranie na płycie DVD, a wcześniej powstanie na podstawie manuskryptu dzieła i jego rewizji - współczesnej edycji partytury, pozwala stwierdzić, iż zamysł i metoda naukowa doktoranta staną się istotnym elementem w dalszym poznawaniu twórczości zapomnianego, a przecież tak ważnego w muzycznej historii Gdańska, kompozytora jakim jest Friedrich W. Merkull.

Główna część opisowa pracy doktorskiej, składa się z 2 rozdziałów.

Rozdział I poświęcony jest charakterystyce postaci Friedricha Wilhelma Markulla – czołowy kompozytor XIX-wiecznego Gdańska.

Autor kolejno omawia:

1.1. Sylwetkę kompozytora

W podrozdziale tym w sposób kompletny przedstawia fakty z życia twórcy.

1.2. Twórczość symfoniczną, operową, oratoryjną i kantatową

W podrozdziale tym autor spośród 137 numerowanych dzieł Merkulla pokrótce omawia twórczość symfoniczną, operową oratoryjną i kantatową w kontekście odbioru i ocenie współczesnej kompozytorowi krytyce i ówczesnych autorytetów muzycznych. Poświęca większą uwagę takim dziełom jak: Symphonie nr 1 D-dur, Symphonie nr 2 c-moll, op. 59, Symphonie nr 3 A-dur, oratorium Das Gedächtniss der Entschlafenen, op. 34 (Pamięć umarłym do słów C.H. Breslera) czy operze Der König von Zion (Król Syjonu do libretta J. Franka) oraz Roland's Horn, op. 136 (Róg Rolanda, ballada na chór męski, solistów i orkiestrę).

1.3. Symfonikę Friedricha Wilhelma Markulla na tle epoki

W kontekście tej pracy za szczególnie istotną autor uznał twórczość symfoniczną Markulla. Aby się odnieść do niej, swój wywód poprzedza genezą powstania formy symfonii, wskazując na istotny wpływ na Merkulla w kształtowaniu formy swoich symfonii pod wpływem twórczości Beethovena – krótki zrytmizowany motyw jako element scalający i dynamika jako nowy istotny czynnik wyrazu oraz Haydna jako twórcy formy opartej w 3 części cyklu na menuecie. Kończąc, autor piszący o dziele będącym centrum tematu jego pracy doktorskiej stwierdza: *kompozycja Markulla pełnoprawnie wpisuje się w fascynujący nurt indywidualizmu, różnorodności i romantycznej złożoności, charakteryzujący XIX-wieczną symfonikę*.

Rozdział II jest poświęcony w całej swojej rozciągłości szczegółowemu omówieniu Symfonii nr.2 c-moll, op. 59. Autor opierając się na podstawie manuskryptu symfonii Symfonii nr 2 c-moll, op. 59 Friedricha Wilhelma Markulla, będącego własnością Staatsbibliothek zu Berlin — Preußischer Kulturbesitz Musikabteilung mit Mendelssohn-Archiv4 (Ms. Danzig 4241) oraz powstałej w wyniku swoich badań współczesnej edycji partytury przedstawia szczegółowy komentarz rewizyjny całego dzieła.

W kolejnych podrozdziałach 2.1 i 2.2 szczegółowo omawia poszczególne 4 części cyklu:

- Część I. Adagio. Allegro con fuoco,
- Część II. Adagio,
- Część III. Allegro,
- Część IV. Allegro molto agitato,

kończąc na przedstawieniu analizy formalno-harmoniczną symfonii.

Kolejnym zagadnieniami, które zajmują doktoranta w tym rozdziale są: problemy interpretacyjno-wykonawcze zawarte w podrozdziale 2.3, w których szczególnie skupia swoją uwagę na:

- Sferę organizacji czasu
- Kształtowanie dynamiki oraz intonacja
- Aspekt formalny, faktura i brzmienie

Bogata Bibliografia świadczy o wnikliwym i szerokim podejściu autora do zagadnienia. Aneks będący **nową edycją Partytury Symfonii nr 2 c-moll, op. 59 – Friedricha Wilhelma Markulla,** jaką sporządził doktorant jest niewątpliwie jednym z najważniejszych celów tej pracy i swoistym zwieńczeniem pisemnej części pracy doktorskiej, pozwalającym kolejnym wykonawcą sięgać po to dzieło oraz przywrócić osobę kompozytora do dziedzictwa XIX wiecznego życia muzycznego Gdańska i Europy. Partytura jest sporządzona prawidłowo pod względem edytorskim, jak i wszelkich zasad obowiązujących przy współczesnym redagowaniu partytury.

Dokonane nagranie koncertowe utworu na płycie DVD z udziałem Orkiestry Kameralnej Progress orkiestry na 3. Uroczystym koncercie w 200. rocznicę urodzin Friedricha Wilhelma Markulla, dn. 9.10.2016 r. w Sali koncertowej AM w Gdańsku pod dyrekcją Szymona Morusa, jest dopełnieniem i dowodem na słuszność podjęcia wszelkich starań autora mających na celu przypomnienie zapomnianej, a przez to i nieznanej twórczości tego kompozytora. Jak stwierdza Pan Morus we wstępie: *Autor tego wywodu żywi głęboką nadzieje, że jego praca pozwoli odkryć piękno muzyki tego zapomnianego twórcy, wpłynie na dalsze badania nad jego pozostałą twórczością oraz przyczyni się do wprowadzenia tytułowej symfonii do stałego repertuaru filharmonicznego w Polsce i poza jej granicami.* Jestem przekonany, że ta praca doktorska spełnia tę nadzieję.

III. Konkluzja

Po zapoznaniu się z dziełem artystycznym oraz opisem stanowiącym rozprawę doktorską, biorąc pod uwagę jej unikatowość, wysoką wartość merytoryczną świadczącą o rozległej świadomości naukowej i artystycznej doktoranta stwierdzam, iż stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego i wnosi trwały wkład w rozwój dyscypliny artystycznej dyrygentura. Praca spełnia warunki określone w ustawie z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wnoszę do Rady Wydziału o jej przyjęcie i dopuszczenie do obrony.

Warcisław Kunc, 01.12.2016 r.